

Tanítási tervezet

Az óra időpontja: 2016.11.18. 2. óra

Iskola, osztály: általános iskola, 8. osztály

Iskola neve: ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium

Vezetőtanár: Kéri András

Tanít: Sebe Márton

Témakör megnevezése: Életünk Magyarországon

Tanítási egység (téma) címe: Magyarország településföldrajza

Az óra (jellemző) típusa: új ismereteket feldolgozó óra

1. Tantervi követelmények

1.1. A tanítási óra oktatási céljai:

- Magyarország település típusainak bemutatása
- a különböző típusokba tartozó települések kapcsolata
- a különböző típusokba tartozó településeken élők mindennapjai, élete

1.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai:

- Önálló ismeretszerzés gyakorlása
 - összefüggések meglátása
 - ok- okozati kapcsolatok megértése

1.3. A tanítási óra nevelési céljai:

- vázlat készítése
- az önálló, logikus gondolkodás fejlesztése
- a közös gondolkodás fejlesztése
- szociális kompetencia fejlesztése
- a csoportos munkában való aktív részvétel

2. Oktatási követelmények:

a. Előzetes tudás:

- A Kárpát-medence társadalomföldrajzi jellemzői. Magyarország megyéi, néhány városa. A gazdasági ágazatok szerepe az ország életében és kapcsolataik különböző példái.

b. Fogalmak:

- új fogalmak: központi szerepkör, átalakult falu, agglomerációs település, tanyagondnok
- megerősítendő fogalmak: településhálózat, főváros, város, falu, aprófalú tanya, óriásfalú, szórványtelepülés, lakópark, megyeszékhely, közösségi közlekedés

c. *Összefüggések:*

- új összefüggések: falvak és városok kapcsolata

d. *Fejlesztendő készségek, kompetenciaterületek:*

- Vázlat készítése
- összefüggések észrevétele

e. *Főbb tanulói tevékenységek:*

- szövegrészletek elemzése

3. Szemléltető és munkaeszközök

- Magyarország falitérkép
- Számítógép, projektor (prezentáció)
- Tankönyv
- Munkafüzet
- Képek (kisváros, aprófalú tanya, agglomerációs város, nagyváros, Budapest)
- Kréta, tábla
- Szemelvények a diákok számára
- Szókártyák a diákok számára
- Gyurmarasztó

4. Felhasznált irodalom

- F. Kusztor A. – Pokk P. – Szöllősy L.: Földrajz 8., OFI (2016), Budapest
- <http://www.uni-miskolc.hu/~foldrajz/hallgato/segedlet/telepulesfoldrajzCD2012.pdf>
- <http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/termeszetudományok/foldrajz/tarsadalomfoldrajz/telepulesfoldrajz>

Az óra felépítése

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Módszer	Munkaforma	Eszköz
0,5'	1. Az óra szervezése: <i>jelentések, adminisztráció.</i>				
	2. Új anyag feldolgozása				
0,5 – 2,5'	I. Bevezetés, ráhangolódás: - Az elmúlt órán megbeszéltük Magyarország népességét, térbeli eloszlását, nemek és korok szerinti összetételét. - A mai órán azt fogjuk megnézni, hogy az emberek milyen típusú településeken élnek, illetve ott hogyan élnek? - <i>Mit gondoltok hány település van összesen Magyarországon? Tippeljenek egy számot!</i>	Ismeretátadás/ Motiválás	Tanári közlés	Frontális osztálymunka	
2,5' - 5'	II. Települések csoportosítása <u>- Települések csoportosításának szempontjai:</u> 1. Népességszám 2. Földrajzi fekvés 3. Feladatkör 4. Közigazgatási besorolás 5. Gazdasági jelleg 6. Alaprajz 1.Feladat: - az osztályt hat csoportra osztjuk (4-6 fő) - minden csoport kap egy szókétyát rajta egy szemponttal - a megadott szemponthoz társítsanak jellemzőket a tanulók a kivetített szófelhőből válogatva - ezeket az üres	Ismeretátadás/ Feladatkijelölés	Tanári közlés	Frontális osztálymunka	Szókétyák

	<p>szókártyákra írják fel</p> <ul style="list-style-type: none"> - fontos, hogy a szókártyák egyikén magyarországi településpéldák legyenek - a feladat végeztével csoportonként egy vagy két tanuló bemutatja az elvégzett feladatot (a falitérképen is) 				
5'-10'	<p>III. 1. Feladat kidolgozása</p>	<p>A tanulók munkájának folyamatos ellenőrzése Tényanyaggyűjtés és</p>	<p>Feladatmegoldás</p>	<p>Csoportmunka</p>	<p>Szókártyák</p>
10' - 18'	<p>IV. 1. Feladat ellenőrzése</p> <ul style="list-style-type: none"> - a csoportok beszámolója 	<p>Rendszerezés Tényanyag ismertetése Ellenőrző rögzítés</p>	<p>Önálló tanulói munka Közös megbeszélés</p>	<p>Frontális osztálymunka</p>	<p>Szókártyák, tábla, gyurmaragszó, falitérkép, füzet</p>
18' - 23'	<p>V. Faluból város</p> <ul style="list-style-type: none"> - falu és város szoros kapcsolatban állnak egymással - mindkét típus jelentős változáson ment keresztül, különösen a 20. század közepétől kezdve - általában akkor kap egy falu városi rangot, ha van néhány központi szerepköre - <i>Soroljatok fel ilyen központi szerepköröket! (pl. van középiskolája, kórháza, kiemelkedő idegenforgalom stb.)</i> - <i>Mi a különbség falu és város között?</i> <p><u>Falu és város kapcsolata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Állapítsuk meg közösen a kivetített ábra segítségével, hogy mely területeken lehet egyirányú illetve kétirányú a kapcsolat a falu és a város között? Indokoljátok is meg ezeket!</i> 	<p>Ismeretátadás Ismeretellenőrzés és</p>	<p>Önálló tanulói munka Közös megbeszélés</p>	<p>Frontális osztálymunka</p>	<p>Prezentáció (falu és város kapcsolata ábra)</p>
23' - 25'	<p>VI. Hogyan élnek a</p>	<p>Feladatkielölés</p>	<p>Tanári</p>	<p>Frontális</p>	<p>Szemelvény</p>

	<p><u>különböző településeken?</u> - a falvak átalakulása ellenére az egyes településtípusokon továbbra is különböző a mindennapi élet - ez nemcsak a település típusától, hanem a földrajzi elhelyezkedéstől is függ</p> <p>2. Feladat: - a tanulók ismét csoportokban (6 db) dolgoznak (4-6 fő) - minden csoport egy darab szemelvényt kap a különböző típusba tartozó településről - minden csoport, a figyelmesen elolvasott szemelvény alapján elkészíti a város névjegykártyáját</p>		közlés	osztálymunka	yek (6 db)
25' – 33'	<p>VII. 2. Feladat kidolgozása</p>	A tanulók munkájának folyamatos ellenőrzése Tényanyaggyűjtés és Rendszerezés	Feladatmegoldás Lényegkiemelés	Csoportmunka	Füzet, szemelvények
33' – 43'	<p>VIII. 2. Feladat ellenőrzése - a csoportok beszámolója - az olvasott településtípus bemutatása</p>	Rendszerezés Tényanyag ismertetése Ellenőrző rögzítés	Önálló tanulói munka/Közös megbeszélés	Frontális osztálymunka	Füzet, szemelvények, prezentáció
3. Értékelés					
43' – 43,5'	Az osztály munkájának értékelése illetve a kiemelkedő munkát végzett tanulók értékelése.	Értékelés	Tanári közlés	Frontális osztálymunka	
4. Házi feladat kijelölése					
43,5' – 44'	a. Házi feladat: Munkafüzet: 40.o./ 2. 41.o./ 3. 42.o./ 4.	Feladat-kijelölés	Tanári közlés	Önálló tanulói munka	Tankönyv, atlasz, munkafüzet

	<u>5. Az óra befejezése</u>				

1. szöveg

Óriásfalú vagy kisváros? – Albertirsa (12 209 fő)

A település 2003-ban ugyan megkapta a városi rangot, de jellegében átmenetet képez az alföldi falusias óriástelepülések és a kisvárosok között. A házak jórészt földszintesek, a telkek nagyok, és a lakosok többsége műveli is a földjét. Főleg családi fogyasztásra termelnek, de vannak mezőgazdaságból élő vállalkozók is. A helyi szolgáltatások kielégítőek, szinte mindent meg lehet vásárolni helyben: az élelmiszerektől a ruházatokon át a lakberendezésig. Munkahely is akad, de a főváros viszonylagos közelsége (40 km) miatt sokan oda járnak dolgozni. A gyerekek helyben tudnak óvodába és általános iskolába járni. A kulturális rendezvények mellett élénk a helyi sportélet is.

2. szöveg

Aprófalú – Vámoscsalád (301 fő)

A főút mellett fekvő kis falu lélekszáma évtizedek óta csökken, nagy az elvándorlás. A régi házak már nem találnak újra gazdára, sok az üres omladozó porta. Kevés a gyerek, de sok az egyedül élő nyugdíjas. Óvoda vagy iskola régóta nem üzemel helyben; a gyerekek a szomszédos faluba és kisvárosba utaznak reggelente. Az élelmiszerbolt árukészlete korlátozott, a péksüteményeket, mirelit árut, tejtermékeket mozgó boltokból is árulják a faluban. Nagyobb bevásárlásért már 25 kilométert kell utazni a legközelebbi nagyáruházba. A postai szolgáltatásokat mobil posta végzi. Kevesen élnek mezőgazdaságból, jellemzően csak saját fogyasztásra termesztik a zöldségeket, gyümölcsöt. A többség a környező városokban talált munkahelyet. A kocsmán és a fodrászaton kívül nincs más helyi szolgáltatás. A helyi közösségi élet egyik központja a művelődési ház, másik a templom.

3. szöveg

Egy tanya – Zákányszék melletti tanya

Az önálló tanyákon mindössze egyetlen család lakik, és csupán néhány épület áll a birtokon, amit nagy területű földek vesznek körül. Többségükhöz földút vezet. A tanyavilág társadalma és maguk a tanyák is sokszínűek. Egy részükben idős, rossz anyagi körülmények között élő emberek laknak. Sokan élnek teljesen egyedül, azon a portán, ahová születtek, és próbálják önellátással fenntartani magukat. Az épületek felújítást igényelnek. Még mindig sok helyen tanya van, ahová a vezetékes víz és a villany sincs bevezetve. Komoly gondot okoz a rossz közbiztonság is: az elszigetelt tanyák kiszolgáltatottak a rossz szándékú emberekkel szemben. A segítségre szoruló tanyalakókat a *tanyagondnok* segíti: ő viszi iskolába a gyerekeket, bevásárol, kiszállítja a postát.

A másik tanyalakó típus az újonnan vidékre költözött vállalkozók csoportja, akik jól szervezett, gépesített mezőgazdasági munkát folytatnak piacra termelve, esetleg még vendéglátással is foglalkoznak a felújított birtokon.

4. szöveg

Agglomerációs város – Dunakeszi (41 183 fő)

A főváros szomszédságában fekvő Duna-parti városba sokan költöznek ki Budapestről. Az ezredforduló óta mint 10 ezer fővel nőtt a lélekszáma. Sok fiatal pár választotta új lakóhelyül,

ezért jelentős a gyermekek aránya. A helyi óvodai és iskolai férőhelyek is alig tudtak vele lépést tartani. Hatalmas területeket vontak építés alá. Új városrészek nőttek ki a földből a betelepülők számára. Ezekben aztán sokszor nagy a zsúfoltság, gyakran még járda sincs a lakóövezeti területeken. A vásárlókat a város peremén több hipermarket is várja. A helyi szolgáltatások sokrétűek, és helyben is sok embernek adnak munkát. A többség persze a fővárosba jár dolgozni, ezért reggelente telítettek a vonat- és buszjáratok, dugó van az utakon. A lakosság apraja-nagyját megmozgatják a kulturális és sportesemények, de a fiatalok általában a fővárosba járnak kikapcsolódni.

5. szöveg

Nagyvárosok – Nyíregyháza (118 164 fő)

Legkeletibb nagyvárosunkban jól kiépítettek a helyi szolgáltatások és szórakozásra is több lehetőség nyílik: működik mozi, színház, élményfürdő, az állatkert pedig az egész országból vonzza a látogatókat. A bevásárlást a város széli nagy üzletláncokban, a kis boltokban vagy a piacon is lehet intézni. Középiskoláiba az egész megyéből járnak diákok, a Debreceni Egyetemnek több főiskolai kara is működik itt. A profi és amatőr sportolók számára stadion, fedett sportcsarnok és uszoda is létesült. A gazdaság is sok munkalehetőséget kínál, ezért munkanélküliség s kedvezőtlen megyei átlagnál jóval alacsonyabb. A rendszerváltás után több 100 főt foglalkoztató külföldi cégek is letelepedtek. A város megyeszékhely, ezért a hivatalos ügyek intézésre helyben van lehetőség.

6. szöveg

Budapest – Belváros, VI. kerület (38 757 fő)

A város közepén negyedórán belül akár gyalog is elérhető számtalan üzlet, mozi, színház, étterem vagy bank. Közösségi közlekedéssel fél óra alatt a város másik végébe érhetünk, és az éjszakai járatok még éjjel is félóránként járnak. Olyan üzletek is találhatóak a belvárosban, amikből talán csak egy van az országban. Oktatási és egészségügyi intézmények szinte minden típusa megtalálható a városban. A mindennapi élelmiszer bevásárlása nem okoz gondot. A közbiztonság nem mindenhol jó, ezért az utcán ügyelni kell az értékekre, és sokan szereltetnek rácsot az ablakokra, ajtókra. A lakásárak és a bérleti díjak magasak. Az utcákon nagy a zsúfoltság, a zaj és sokszor a piszok. Viszonylagos nyugalmat a Margitszigeten találni.